

Asia: VN/10321/2021

Lausuntopyyntö ehdotuksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi Helmi-elinympäristöohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunto ehdotuksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi Helmi-elinympäristöohjelmasta

Viite: lausuntopyyntö V/10321/2021

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on perehtynyt ehdotukseen Helmi-elinympäristöohjelmasta. ELY-keskus pitää hyvänä, että ehdotuksessa tähdätään toi-menpiteiden kohdentamiseen yli teema- ja elinympäristörajojen, erilaisten toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja erilaisten rahoituskeinojen joustavaan käyttöön tukeutuen. Moni-puolinen yhteistyö helpottaa esim. ilmasto- ja vesistövaikutusten huomioon ottamista soihin kohdistuvissa Helmi-toimissa ja lintuvesien kunnostusta tukevien valuma-alueen hankkeiden kohdentamista.

Myös käynnistynyt teemakohtainen yhteistyö on tärkeää kokemusten jakamisen, toiminnan riittävän yhtenäistämisen ja kehittämisen näkökulmasta varsinkin, kun tehtäviin on rekrytoitu paljon uusia asiantuntijoita.

Suuri haaste ohjelman toteuttamisessa liittyy riittävän pitkäjänteisen resurssoinnin järjestämiseen.

Luvussa 10 todetaan: ”henkilötyövuositarpeita tarkasteltaessa tulee huomioida, että vakituisen henkilöstön työpanosta tarvitaan määräaikaisen henkilöstön tukena Helmi-ohjelman töissä. Työpainetta kohdistuu siten myös vakituisen henkilöstöön vaikka sitä ei ole tässä mukaan laskettu.”

Ehdotuksessa lasketaankin paljon vakituisen henkilöstön virkatyön varaan. Monia uusiakin tehtäviä esitetään merkittävältä osin ilman lisäresurssia hoidettaviksi. Esimerkiksi esitetty ja sinällään kannatettava Helmi-alueiden perustaminen ja siihen liittyvä yhteistyötarve edellyttävät selvää ja pitkäjänteistä resurssointia. Myöskään teemakohtaisten yhteistyöryhmien pitkäjänteinen työ ei onnistu pelkästään vaihtuvilla määräaikaisilla lisävoimavaroilla. Ostopalveluiden lisääntyvään käyttöönkin tarvitaan työpanosta. ELY-keskus pitää tärkeänä, että vakituisen henkilöstöön kohdistuva työpanos sisällytetään konkreettisesti osaksi kustannustarkastelua ja otetaan huomioon ELY-keskusten resurssoinnissa.

Helmi-kokonaisuuden aluetasolla tapahtuva suunnittelu, runsas ja toistuva rekrytointi perehdytyksineen, tehtäväkentän koordinointi ja tarvittava määräaikaisen henkilöstön ohjaus on jo alkuvaiheesta lähtien lisännyt vakituisen luonnonsuojeluhenkilöstön tehtäviä ja työmäärää merkittävästi. Lisäksi lyhytaikaisista työsuhteista johtuva vaihtuvuus heikentää myös määräaikaisten asiantuntijoiden tehokasta ja pitkäjänteistä työskentelyä. ELY-keskuksissa Helmi-ohjelman tehtäviin on voitu palkata asiantuntijoita enintään neljän vuoden työsuhteisiin, pääosan rekrytoinneista ollessa enintään vuoden mittaisia. ELY-keskus pitää välttämättömänä, että Helmi-ohjelman toteuttamiseen ohjataan myös pitkäjänteisemmän ja tehokkaamman työskentelyn edellyttämää lisävoimavaraa, joka mahdollistaa myös pitempiaikaisten asiantuntijoiden rekrytoinnin Helmi-tehtäviin.

Elinympäristökohtaisten toimenpiteiden ja työnjaon osalta ELY-keskus kiinnittää huomiota lajisuojelun näkökulmaan suojelualueverkon ulkopuolella. Helmi-ohjelman organisoituminen elinympäristökohtaisten teemojen mukaisiksi kokonaisuuksiksi sinällään kyllä mahdollistaa monipuolisesti uhanalaisten lajien tilan parantamiseen tähtääviä toimia.

Kiireellisiä hoitotarpeita on myös uhanalaisten lajien esiintymillä, joita ei ole suojeltu rajauspäättöksiin tai muin keinoin. Perinneympäristöjen osalta toimitaankin jo ennestään pitkälti suojelualueverkon ulkopuolella. Ehdotuksessa on otettu hyvin esille myös monille uhanalaisille lajeille tärkeiden uuselinympäristöjen kunnostaminen, joka hyödyttää erityisesti perinne- ja paahdeympäristöjen lajiston tilan parantamista. Myös pienvesielinympäristöjen pieniäkin lajiesiintymiä voidaan hoitaa osana pienvesien ja rantaluonnon kunnostuksen teemaa.

Lajisuojelutarpeista lähteviä toimia olisi perusteltua kohdentaa ohjelmassa laajemminkin suojelualueverkoston ulkopuolisiin kohteisiin. Erityisesti metsien osalta ELY-keskuksen rooli hoitotöiden järjestäjänä rajataan tiukemmin suojelualueverkkoon – Natura-verkoston ja muille yksityisille suojelualueille sekä luontotyyppi- ja lajirajauskohteille. Huomattavalle osalle lajiesiintymiä nimenomaan ennallistamis- tai hoitotoimien järjestäminen on ensisijasta riippumatta siitä, onko kohde suojeltu vai ei. ELY-keskusten olisi perusteltua osallistua lajiensuojelun näkökulmasta hoitotoimien järjestämiseen suojelualueverkon ulkopuolisissa metsäisissä elinympäristöissä erityisesti silloin, kun esim. talousmetsien luonnonhoitohankkeet eivät sovellu pienimuotoisten toimien sujuvaan järjestämiseen.

Kärkkäinen Janne
Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Hakalisto Sirkka
Pohjois-Karjalan ELY-keskus - Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue